

Sakframställning och framläggande av bevisning i brottmål.

Sakframställning

Utgångspunkter

Samtliga parter ska som regel alltid hålla sakframställning i hovrätten och sakframställningarna ska vara anpassade efter vad som är behövligt i varje enskilt mål. Det är parternas ansvar att utforma sakframställningen så att den fyller det syfte den har i processen. Huvudregeln är att åklagaren håller sin sakframställning först.

Sakframställningens innehåll

Eftersom rätten före huvudförhandlingen har tagit del av tingsrättens dom kan parterna utgå från att det som anges i domen är känt för alla. Sakframställningen bör förhålla sig till domen. Parterna bör fokusera på vad de gör gällande i hovrätten och på vilket sätt tingsrättens dom är felaktig enligt deras uppfattning. De bör i sin sakframställning ringa in vad som är ifrågasatt och vad hovrättens prövning ska koncentreras på.

Rör det sig om enkla och överskådliga sakförhållanden som är redovisade på ett bra sätt i tingsrättens dom kan sakframställningen i hovrätten vara mycket begränsad och ske genom hänvisningar till vad som anges i domen. Sakförhållanden som parten menar är felaktigt redovisade eller inte framgår av tingsrättens dom men som har betydelse för hovrättens prövning behöver däremot redovisas i sakframställningen. Argumentationen mot tingsrättens bedömning bör dock sparas till pläderingen. I mer omfattande och komplicerade mål kan sakframställningen med fördel vara fylligare och det kan finnas anledning att inom ramen för den återge bakgrundsförhållanden etc. även om detta redovisats i tingsrättens dom.

Åklagaren bör normalt ge en bakgrund till den åtalade händelsen, om en sådan inte har antecknats i tingsrättens dom eller om det är fråga om ett mer omfattande och komplicerat mål. Justeras åtalet ska sakframställningen ge besked om vad som ändrats i förhållande till tingsrättens prövning och vilken betydelse ändringen har.

Försvararen bör i sin sakframställning peka på vilka faktiska förhållanden i åklagarens sakframställning som försvaret inte håller med om. I övrigt bör sak-

framställningen riktas in på de rättsfrågor som hovrätten ska pröva. Försvaren bör lyfta fram vad som är viktigt i hovrätten och vad hovrätten ska fästa särskild uppmärksamhet på.

För **målsägandebiträde** och **särskilda företrädare** gäller vad som sagts beträffande åklagare och försvarare i tillämpliga delar. Om det till stöd för ett enskilt anspråk åberopas omständigheter utöver vad som framgår av gärningspåståendet så ska dessa lyftas fram tydligt.

Den åberopade bevisningen ska presenteras vid sakframställningen (se närmare nedan om framläggande av bevisning).

Framläggande av bevisning

Utgångspunkter

Den av parterna åberopade bevisningen ska läggas fram vid huvudförhandlingen. Det kan ske på olika sätt; genom genomgång/presentation/uppspelning under förhandlingen, genom hänvisning eller genom förnyade förhör. När ny bevisning åberopas i hovrätten bör särskilt uppmärksammas vilken betydelse den har.

Skriftlig bevisning

Den av parterna åberopade skriftliga bevisningen ska läggas fram i samband med sakframställningen. Bevisningen måste då presenteras på ett sådant sätt så att den blir begriplig för rätten och så att det framgår vilken sakomständighet som ska visas med respektive bevis.

Parterna behöver normalt inte göra en fullständig genomgång av den skriftliga bevisningen, utan det är tillräckligt att parterna lyfter fram de uppgifter i bevisningen som är centrala och relevanta och som hovrätten bör ägna särskild uppmärksamhet (dock utan att sakframställningen går över i plädering).

När övervakningsfilmer eller liknande spelas upp bör såväl åklagare som försvarare före uppspelningen ange vad de anser att rätten särskilt bör uppmärksamma.

Hänvisning till skriftlig bevisning

Om rätten finner att det är lämpligt kan bevisningen läggas fram genom hänvisning. Det är alltså rätten som beslutar om hänvisning ska få ske eller inte. Syftet med hänvisning är att handlingar ska bli processmaterial utan att de behöver läsas upp vid förhandlingen. Hänvisning förutsätter ofta – om det inte är fråga om handlingar av begränsad omfattning – att vissa förklaringar och läsanvisningar lämnas av den part som åberopat bevisningen. Hänvisning för-

utsätter vidare att parterna har avgett genomtänkta bevisuppgifter med tydliga bevisteman utifrån de bevisfrågor som är aktuella i målet. Om hovrätten inte har lämnat något annat besked under beredningen av målet bör parterna vara beredda att redovisa den åberopade bevisningen vid huvudförhandlingen. Frågan hur bevisningen ska läggas fram lyfts då vid behov under det inledande skedet av förhandlingen.

Nedan anges hur hovrätten generellt ser på möjligheten att hänvisa till olika slag av bevisning.

Hänvisning tillåts som regel när det gäller **lättöverskådliga handlingar** av begränsad omfattning och med relativt okomplicerat innehåll, t.ex. analysbesked, enstaka fakturor, fotografier, läkarintyg avseende skador som inte är omfattande eller komplexa. Sådana handlingar har rättens ledamöter i allmänhet tagit del av i förväg.

Även **mer omfattande skriftlig bevisning** kan många gånger läggas fram genom hänvisning. Åklagaren eller ombudet ska då beröra handlingen under sakframställningen, peka på väsentliga uppgifter, förklara deras relevans för saken och ge läsanvisningar beträffande de delar av materialet som inte berörs muntligen. Detta gäller t.ex. PM över brottsplatsundersökningar, rättsintyg avseende omfattande eller komplicerade skadebilder, listor över telefontrafik, bokföringsmaterial, större antal fakturor, sms- och chatkonversationer och kartor. Denna typ av material måste sättas in i sitt sammanhang för att rättens ledamöter ska kunna tillgodogöra sig det på ett adekvat sätt. Parter och ombud kan därför inte räkna med att ledamöterna har läst in materialet i detalj.

När den skriftliga bevisningen är **mycket omfattande** (exempelvis långa samtalsutskrifter från telefonavlyssning eller långa utskrifter av sms/chatkonversation) eller rör t.ex. komplicerade tekniska eller ekonomiska förhållanden, är enbart hänvisning sällan en lämplig form för upptagning av bevisningen. Parter och ombud kan därför inte utgå från att rätten vid huvudförhandlingen beslutar att bevisningen i sin helhet ska läggas fram genom hänvisning. Frågan hur sådan bevisning ska läggas fram bör ha lösts redan under målets beredning.

Muntlig bevisning

Även den muntliga bevisningen ska läggas fram vid huvudförhandlingen och kan, om rätten bedömer att det lämpligt, läggas fram genom hänvisning antingen till refererat i tingsrättens dom eller till ljud- och bildupptagningar från tingsrättens förhör. När ljud- och bildupptagningar läggs fram genom hänvisning är det endast rätten som deltar vid uppspelningen.

När det gäller muntlig bevisning som läggs fram genom uppspelning av tingsrättens ljud- och bildfiler kan det i sakframställningen finnas anledning att lyfta fram det som hovrätten vid uppspelningen ska ägna särskild uppmärksamhet.

Det saknas dock anledning att under sakframställningen återge vad en förhörsperson kommer att säga i förhöret.